

MATTI HOLOPAINEN

KUNNAN DATAN AVAAMINEN JA RAHOITUS

KUNTIEN PAIKKATJETOPALVELUSTA RATKAISUJA KUNNILLE, VALTIOLLE JA YRITYKSILLE

“OPEN DATA” ON AJANKOHTAINEN KYSYMYKS. Tiedon avaamista ilmaiseksi lobataan vahvasti. Kukapa ei haluaisi ostaa nollalla ja myydä satasella? Euroopan ja Suomen talous sakkaa. Perinteisillä toimialoilla, metsä, puu, metalli ja ”vanha Nokia”, toimintamahdollisuudet kiristyvät. Tarvitaan uutta liiketoimintaa. Tuoko julkishallinnon tuottama data uutta liiketoimintaa, työpaikkoja ja verotuloja Eurooppaan, Suomeen ja omaan kuntaan?

Maanmittauslaitos on avannut Valtiovarainministeriön ohjauksessa ensimmäiset tietoaaineistot. Dataa on haettu, mutta onko luotu uutta liiketoimintaa, joka tuo työtä ja verotuloja Suomeen? PSI-direktiiviä ollaan päivittämässä, mutta siinäkin tunnustetaan, että ilman rahoitusta ei voi toimia.

Elokuun lopussa järjestettiin Kuntatalolla Ruotsin ja Suomen kuntaliittojen, muutamien kaupunkien molemmista maista sekä maanmittauslaitosten seminaari, jossa pohdittiin datan avaamiseen liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä. Ruotsalaiset ovat kiinnostuneita Suomen kokemuksista datan avaamisesta ja sen reunaehdoista sekä vaikutuksista.

Ruotsissa ei paikallinen maanmittauslaitos eivätkä kunnat toistaiseksi ole dataa avanneet, maksutta. Ruotsissa valtion velka on vähenemässä, Suomessa kasvamassa voimakkaasti. Voimassa olevan sopimuksen

mukaan Ruotsin maanmittauslaitoksen Lantmäterietin datan myyntituloista tilittää kunnille yhteensä 20–30 % vastineeksi siitä, että kunnat luovuttavat tuottamia tietoja maanmittauslaitoksen aineistojen päivitykseen. Onkin luonnollista, että naapurimaassa datan avaaminen on kuntien ja maanmittauslaitoksen yhteinen asia. Ruotsissa ajankohtainen kysymys kuuluu, miten datan avaaminen rahoitetaan? Tätä kysyvät sekä kaupungit että paikallinen maanmittauslaitos. Miten korvataan menettävät myyntitulot? Tätä ruotsalaiset jäivät suomalaisten kokemusten pohjalta edelleen pohtimaan.

Suomessa valtiovarainministeriön ohjauksessa Maanmittauslaitos on avannut ensimmäisiä yleispiirteisiä aineistoja maksutta käytettäväksi. Ei kuitenkaan muun muassa kiinteistötietoja. Henkilötietosuoja ja sen turvaaminen on keskeinen avoin kysymys kaikkeen datan luovuttamiseen liittyen. Kuntien valtionosuuksia on valtion talousarviossa pienennetty vastaavasti kuin mitä Maanmittauslaitoksen myyntitulot datan myynnistä kunnille ovat olleet. Eli kuntatalouden näkökulmasta Maanmittauslaitoksen dataa on avattu teknisesti mutta ei maksutta kunnille. Maanmittauslaitoksen datan hinta kuntasektorille kokonaisuutena on entinen. Olisiko oikein ja kohtuullista, että tässä

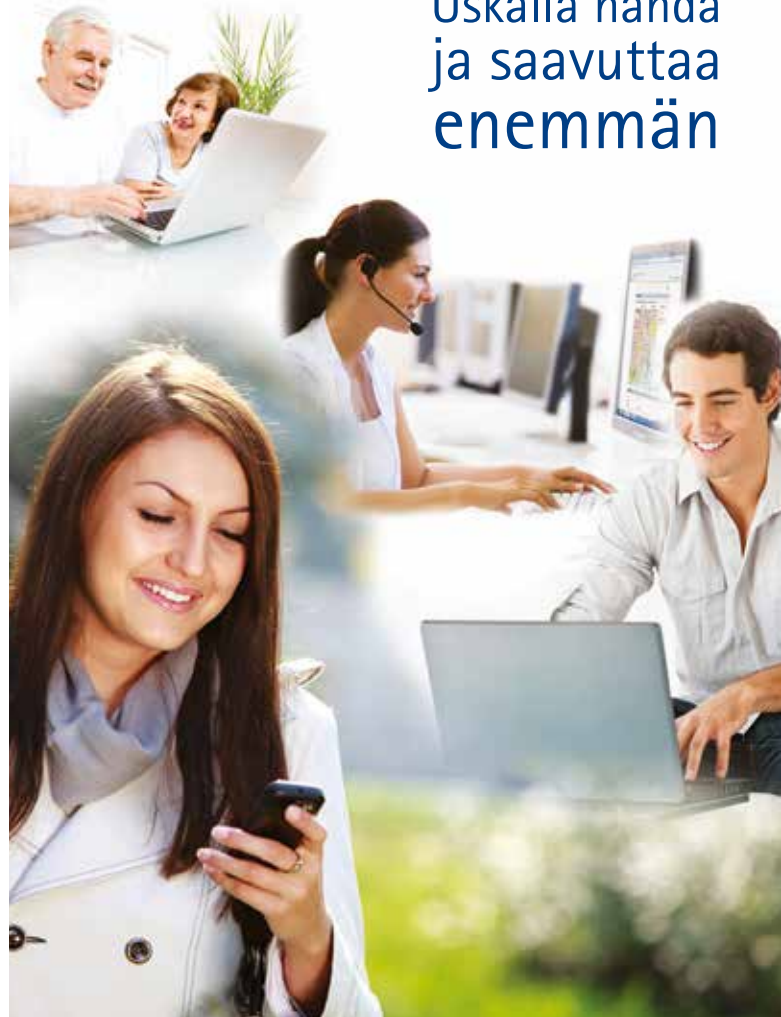
tilanteessa kunnat avaisivat datansa Maanmittauslaitokselle maksutta?

Onko datan avaaminen Suomessa tuonut lisää työpaikkoja ja verotuloja? Kansainväliset tietopalvelujätit ovat kunnostuneet verotuksen minimoinnissa ja tulojen ohjaamisessa veroparatiiseihin. Kansallisestikaan veroja ei makseta palvelujen käytöstä saatavista tuloista lähes ollenkaan. Saako paikallinen julkishallinnon toimija eli kunta, tosiasiasa mitään hyötyä avaamalla dataansa yritysten käyttöön? Saisi, jos kuntaan tulisi lisää yritystoimintaa ja työpaikkoja. Vai riittääkö, että työpaikat lisääntyvät Suomessa jossain päin maata? Toimiiko verotulojen taseus kuntien kesken riittävän oikeudenmukaisesti?

Kunnat ovat tehneet tiivistä yhteistyötä datan tekniseksi avaamiseksi teknisessä ja ympäristötoimessa helmikuusta 2001 lähtien. Tietopalvelurajapintoja on määritelty ja toteutettu noin 200 kunnan ja yli kymmenen järjestelmätoimittajan tiiviinä yhteistyönä KuntaGML- ja KRYSP-hankkeissa. Tuloksia voidaan hyödyntää nyt. Kuntien paikkatietopalvelu (KTP) on käynnistetty Kuntaliiton palvelimella. KTP-palvelu esiteltiin Kuntamarkkinoilla viime viikolla. Tekla Oy esitteli KTP-palvelun hyödyntämistä yrityksen toteuttamissa ja kunnissa jo käytössä olevissa sähköisissä asiointipaleluissaan. Valtiovarainministeriön Sade-hankkeessa

Uskalla nähdä
ja saavuttaa
enemmän

ollaan toteuttamassa vastaavia rajapintoja hyödyntäviä asiointipalveluja. Parhailaan Kuntaliitto neuvottelee valtionhallinnon kanssa KTP-palvelun käyttöönottovaiheen rahoittamisesta. Tavoitteena on avata KuntaGML- ja KRYSP-hankkeissa toteutetut rajapinnat laajasti kunnissa ja päästää yritykset testaamaan KTP-rajapintapalveluja. Miten tämä toiminta rahoitetaan palvelun käyttöönottovaiheen jälkeen?

Kuntaliitto on esittänyt seuraavia periaatteita kuntien datan avaamiseen. Valtion viranomaistoimintaan kuntien datan avaaminen rahoitettaisiin valtionosuustasolla. Datan testaaminen olisi kaikille yrityksille maksutonta. Tämä toteuttaa "Open data"-ajattelun keskeisen tavoitteen, että tiedon hinta ei ole esteenä yritystoiminnan kehittämiselle. Kun KTP-palvelua ja kuntien dataa aletaan käyttää liiketoiminnassa, datan ylläpidosta ja palvelusta maksettaisiin datan käyttömäärän ja kunnan tekemän hintapäätöksen mukaan. Tässä yhteydessä mm. Maanmittauslaitoksen kunnilta saaman datan hyödyntäminen edelleen luovutettavan datan ylläpidossa katsottaisiin liiketoiminnaksi riippumatta siitä, luovuttaako Maanmittauslaitos dataa edelleen maksutta tai maksullisena. On tärkeää, että kukin kunta voi päättää datan avaamisen rahoitusmallinsa omista lähtökohdistaan. Rahoitus voi perustua verotuloihin tai maksutuloihin tai niiden yhdistelmään. Kunta voi periä maksuja tiedon tarvitsijalta ja/tai siltä, joka aiheuttaa tiedon päivitystarvetta. KTP-palvelu tukee teknisesti kaikkia näitä kunnan valittavissa olevia vaihtoehtoja.

KTP-palvelun kautta kunnan datan ja palvelujen liiketoimintakäytöstä voidaan korvaus ohjata suoraan datan ylläpitäjälle, ao. kunnalle. Näin toimien datan ylläpidon ja palvelun kustannukset sekä datan käytöstä syntyvät, käyttömäärää vastaavat tuotot kohtaisivat samassa talousarviossa. Yritysmailmassa voitaneen sitä pitää terveellä pohjalla olevana liiketoimintana? Siihen lienee myös julkishallinnon organisaatiolla oikeus ja velvollisuus? Ja asiakkaalle bonuksena, kunnan ei tarvitse tehdä toiminnassaan voittoa. Kustannukset on kuitenkin katettava ja toiminnan on oltava tehokasta.

Ilmaista ei ole. Ennen datan luovuttamista kunnan on ratkaistava tiedon ylläpidon ja luovutuksen rahoitus kestävällä pohjalla. Tiedon ajantasaisuudesta ei voida tinkiä. Vanha tieto on arvotonta tämän päivän sähköisissä palveluissa eikä loppuasiakas ole valmis maksamaan vanhan, epävarman tiedon varaan rakennetuista palveluista. Tiedon ajantasaisuuden turvaaminen on kaikille sähköisissä palveluketjuissa toimiville elinehto.

KTP-palvelu on nyt pystyssä. Kuntaliitto pyytää kaikkia kuntia aktiivisesti avaamaan KuntaGML- ja KRYSP-hankkeissa toteutetut rajapintapalvelut. Osoitetieto, asemakaavat ja rakennustiedot ovat olleet suurimman kiinnostuksen kohteena sähköisiä palveluja tuottavissa yrityksissä. KTP-palvelulla voidaan tukea myös kuntarakenneselvityksiä. Liitämme mielellämme kuntanne KTP-palveluun heti kun rajapinta on kunnassanne avattu.

Kirjoittaja on kehittämisspäällikkö Suomen Kuntaliitossa.
Sähköposti matti.holopainen@kuntaliitto.fi.

Kuntalaisten ääni kunnan kehittämiseen

Palautteella tehokkuutta

Tekla Palaute on paikkatietoja hyödyntävä web-sovellus palautetiedon antamiseen, käsittelyyn ja julkaisuun

- > Kuntalaispalautetta päätöksenteon tueksi
- > Käytettävissä 24/7
- > Tehostaa asiakaspalvelutoimintaa
- > Helpottaa toimenpiteiden ja resurssien kohdistamista
- > Palautearkisto tietojen analysointiin ja tilastointiin

> www.tekla.com/tekla-palaute